

17. Odpoveď podpredsedu vlády a ministra životného prostredia Slovenskej republiky Tomáša Tarabu na interpeláciu poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky Tamary Stohlovej podanú 12. decembra 2024 vo veci informácií o spaľovaní rádioaktívneho odpadu zo zahraničia na území SR

MINISTERSTVO
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Tomáš Taraba

podpredseda vlády a minister životného prostredia
Slovenskej republiky

KANCELÁRIA NR SR PODATEĽŇA	
Došlo: 14 -01- 2025	
Číslo záznamu: 00743	Číslo spisu: KNR-ODOS-0076/2025-7
Listy: 2/- Prilohy:	Vybavuje:

Bratislava 10. január 2025
Č. záznamu: 371/2025
(KNR-ODOS-2402/2024-18)

Vážená pani poslankyňa,

v nadväznosti na Vašu interpeláciu, ktorá bola podaná v zmysle Článku 80 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s § 129 zákona č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky vo veci zrušenia zákazu dovozu rádioaktívnych odpadov (RAO) s pôvodom mimo územia SR za účelom jeho spaľovania a následného vrátenia zmenšeného objemu RAO a alikvotnej aktivity naspäť pôvodcovi RAO mimo územia SR, uvádzam nasledovné:

Nakladanie s rádioaktívnymi odpadmi je zo zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v zmysle ustanovenia § 1 ods. 2 písm. e) vylúčené. Kompetentnými a dozornými orgánmi pre nakladanie s rádioaktívnymi odpadmi sú MH SR, ÚJD SR a ÚVZ SR.

Zrušenie zákazu dovozu rádioaktívneho odpadu zo zahraničia nebolo aktivitou Ministerstva životného prostredia (MŽP SR). Ide o poslaneckú iniciatívu, ku ktorej sa MŽP SR nepripája. Vydanie EIA - posudzovanie vplyvov na životné prostredie sa udialo za ministra Jána Budaja v roku 2022.

Treba si uvedomiť, že Slovensko investovalo v minulosti veľké finančné prostriedky do vybudovania zariadenia na spracovanie rádioaktívneho odpadu. Spoločnosť JAVYS mala zo spracovania rádioaktívneho odpadu miliónové príjmy, ktoré šli do štátnych rúk. Tie zariadenia sú vybudované, teraz nevyužívajú aj napriek tomu, že majú povolenia a Slovensko prichádza o veľké príjmy vo veci, kde bolo niekedy veľkým lídrom.

Moje odpovede na otázky, ktoré sa týkajú posudzovania vplyvov pri preprave a spaľovaní RAO:

Akým spôsobom boli v minulosti posudzované negatívne vplyvy a bezpečnostné riziká na životné prostredie pri preprave a spaľovaní zahraničného RAO.

Odpoveď: Vplyvy a bezpečnostné riziká na životné prostredie pri preprave a spaľovaní zahraničných RAO boli posudzované dvakrát. Prvýkrát v roku 2018, zámer bol na enviroportáli zverejnený 21. 03. 2018 s názvom „Technológie na predúpravu, spracovanie, úpravu a skladovanie rádioaktívnych odpadov v jadrovom zariadení.“ Posudzovanie bolo ukončené vydaním záverečného stanoviska č. 417/2021-1.7/zg, 16326/2021, 16328/2021-int právoplatným dňa 02. 05. 2022. Druhýkrát v roku 2018, oznámenie o zmene navrhovanej činnosti bolo na enviroportáli zverejnené dňa 01. 10. 2018 s názvom „Optimalizácia kapacít spaľovania JZ TSÚ RAO“. Konanie bolo ukončené rozhodnutím vydaným v zisťovacom konaní č. 2764/2019-1.7/zg-R, 10747/2019, 10748/2019-int právoplatným dňa 01. 04. 2019

Akým spôsobom budú posudzované negatívne vplyvy a bezpečnostné riziká na životné prostredie pri preprave a spaľovaní zahraničného RAO.

Odpoveď: Vplyvy a bezpečnostné riziká na životné prostredie pri preprave a spaľovaní zahraničného RAO už nie je potrebné posudzovať, nakoľko v záverečnom stanovisku č. 417/2021-1.7/zg z 24.03.2021 MŽP SR konštatovalo, že v rámci posudzovania vplyvov na životného prostredie sa nepreukázalo, že by spracovávanie zahraničného RAO a navyšovanie ďalších kapacít spracovania RAO vrátania spaľovania RAO malo negatívny vplyv na životné prostredie a zdravie obyvateľstva. Na druhej strane však kontrola nad dovozom a spaľovaním zo strany štátnych orgánov zostáva a to aktualizáciou zákona 367/2024 Z. z. o kritickej infraštruktúre (čl. VII) ktorou bol aktualizovaný zákon č. 87/2018 Z. z. o radiačnej ochrane (v paragrafe 32 ods.3, doplnený písm. e) a v paragrafe 34 doplnený ods.7)), ktorým sú definované podmienky na dovoz a spaľovanie RAO zo zahraničia (posúdenie a schválenie optimalizačnej štúdií úradom v zmysle zákona, ktorú predkladá spracovateľ RAO a vydanie záväzného stanoviska). Treba však poznamenať, že spracovanie optimalizačnej štúdií v zákone č. 87/2018 Z. z. o radiačnej ochrane v paragrafe 32 ods. 3, písm. e) je definované všeobecne, nie špecificky pre RAO dovezené zo zahraničia.

V rámci zisťovacieho konania pre výstavbu druhej spaľovne RAO (PS 45) dotknuté obce odmietli spaľovanie zahraničného RAO a odsúhlasili výstavbu za podmienky spaľovania výhradne slovenského RAO. Spoločnosť JAVYS, a. s., podmienku akceptovala. Podmienka bola v rámci ďalšieho procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie (EIA – Optimalizácia spracovateľských kapacít technológií pre spracovanie a úpravu RAO JAVYS, a. s. v lokalite Jaslovské Bohunice) zrušená, nakoľko s ňou JAVYS, a. s., nesúhlasil. Akým spôsobom viete vysvetliť toto konanie ?

Odpoveď: Spoločnosť JAVYS, a. s. potrebovala urýchliť získanie stavebného povolenia na výstavbu novej spaľovne a preto podala samostatné oznámenie o zmene navrhovanej činnosti len na novú spaľovňu. Okrem iného aj z dôvodu, že stará spaľovňa bola kontaminovaná alfa rádionuklidmi, čo znižovalo efektivitu spaľovania a následnej fixácie a ukladania RAO na RU RAO v Mochovciach. JAVYS, a. s. preto aj akceptovala nesúhlasné stanovisko dotknutých obcí s tým vedomím, že v rámci posudzovania vplyvov na životné prostredie štandardným procesom EIA, ktorý už v tom čase prebiehal, bude táto otázka posúdená znovu podrobnejšie a komplexnejšie. Výsledkom je záverečné stanovisko č. 417/2021-1.7/zg v ktorom zákaz dovozu a spaľovanie RAO zo zahraničia nebol v podmienkach záverečného stanoviska č. 417/2021-1.7/zg definovaný.

K problematike dovozu a spracovania RAO zo zahraničia sú v kapitole VI.3 záverečného stanoviska č. 417/2021-1.7/zg definované nasledovné podmienky:

12. RAO od zahraničných producentov budú vrátené zahraničným producentom v súlade s legislatívnymi požiadavkami vyplývajúcimi z atómového zákona, v úrovni alikvotnej dovezenej aktivity. Dovoz RAO od externých zahraničných producentov RAO je podmienený plnením legislatívnych požiadaviek vyplývajúcich z atómového zákona, t. j. dovoz RAO na územie Slovenskej republiky na účely ich spracovania alebo úpravy na území Slovenskej republiky je možný, ak vývoz materiálu s alikvotnou aktivitou je zmluvne zabezpečený a povolený podľa osobitného predpisu.

15. Akákoľvek zmluva o dovoze a spracovávaní zahraničného RAO navrhovateľom musí obsahovať súhlas navrhovateľa ako aj ostatných zmluvných strán so zverejňovaním údajov uvedených vo vyššie uvedenej podmienke (podmienka č. 14).

16. Spracovávaný RAO zahraničného pôvodu nesmie byť v žiadnej fáze spracovávania miešaný s RAO domáceho pôvodu.

17. Navrhovateľ sa zaväzuje, že nebude dlhodobo skladovať RAO od externých, zahraničných producentov, t. j. bude skladovať RAO od zahraničných producentov po dobu nevyhnutnú na

realizáciu činností nakladania s RAO a prípravu spracovaného RAO na odvoz do krajiny producenta; v nových zmluvách na spracovanie a úpravu RAO bude uplatňovať podmienku, že finálne produkty spracovania zahraničného RAO navrhovateľom, musia byť vyvezené späť do zahraničia do 1 roka odo dňa dovozu tohto zahraničného RAO na územie Slovenskej republiky. 18. Dovoz RAO od externého producenta na účely ich spracovania alebo úpravy na území SR je podmienený povolením ÚJD SR, vopred pred jeho spracovaním je prehodnotený jeho zloženie a vlastnosti a vývoz materiálu s alikvotnou aktivitou musí byť zmluvne zabezpečený.

O správnosti postupu pri posudzovaní vplyvov na životné prostredie v procese EIA – Optimalizácia spracovateľských kapacít technológií pre spracovanie a úpravu RAO JAVYS, a. s. v lokalite Jaslovské Bohunice svedčí skutočnosť, že rozhodnutím ministra č. 3149/2022-1.1, 59862/2021 z 01. 04.2022 boli rozklady podané 3 účastníkmi konania zamietnuté a bol schválená realizácia navrhovanej činnosti za predpokladu dodržania príslušných platných právnych predpisov a dodržania podmienok uvedených v kapitole VI.3 záverečného stanoviska č. 417/2021-1.7/zg.

Kde bude uložený RAO z budúceho vyradenia spaľovne PS 45 a predúpravnej linky, keďže predstavuje záťaž pre životné prostredie.

Odpoveď: RAO z budúceho vyradenia spaľovne PS 45 a z predúpravnej linky bude po spracovaní uložený na RU RAO v Mochovciach.

Aké aktivity vyvíja ministerstvo v súvislosti so sanáciou kanála Manivier.

Odpoveď: Sanácia kanála Manivier je dlhodobý proces. Vyžaduje si dôkladne zmonitorovanie aktuálneho stavu resp. priebežne monitorovať tento stav v rámci pripravovanej V. etapy vyradovania JE A1 a následné uvoľňovanie areálu JE A1 spod administratívnej kontroly. V súčasnosti prebieha proces EIA pre navrhovanú činnosť a MŽP SR priebežne komunikuje s navrhovateľom a odborných posudzovateľom na príprave podkladov pre vydanie záverečného stanoviska s ohľadom aj na sanáciu kanála Manivier. MŽP SR bude trvať na jasnom časovom harmonograme, ktorého cieľom bude finálne riešenie, ktoré na základe rádiologického vyhodnotenia nameraných výsledkov a určí v rozhodnutí Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky. K samotnej sanácii kanála Manivier bude potom samostatná EIA.

S pozdravom

Vážená pani
Tamara Stohlová
poslankyňa Národnej rady Slovenskej republiky
Bratislava

Na vedomie:
Vážený pán
Peter Žiga
poverený funkciou predsedu Národnej rady Slovenskej republiky
Bratislava